

Drie maanden op school
en nu al achter...

Help!
Engels!

Engels is op elke school voor voortgezet onderwijs een verplicht vak. Bij het eindexamen is het een van de drie kernvakken waarvoor minimaal een 5,6 is vereist. Ook voor kinderen met dyslexie. Maar ja, deze taal is voor hen moeilijk te leren. Dus lopen ze vaak al na een paar maanden in de brugklas achter bij hun klasgenoten. Hoe komt dat? En belangrijker: wat kunnen we doen om ze te helpen?

TEKST ARGA PATERNOTTE

H

oe kan het graan nou in een vliegtuig vallen?”, zei mijn zoon toen hij de musical Pygmalion hoorde met de zin: ‘The Spanish grain falls mainly in the plain’. Wist hij veel dat je naast plane (vliegtuig) in het Engels ook nog het woordje plain hebt... Dat wordt op dezelfde manier uitgesproken, maar betekent ‘veld’. En dat is in het Engels beslist niet het enige woordje dat hetzelfde klinkt maar anders wordt geschreven en een andere betekenis heeft. Het is een voorbeeld van een van de vele onregelmatigheden in de Engelse spelling. Veel woorden met dezelfde klank hebben een verschillende spellingwijze. Denk aan de woordjes als day, great, name, bass, eight. Of two, blue, loo, fruit, news, Europe. Of milk, English, busy, biscuit, minute, waited. Allemaal dezelfde klank, allemaal een andere schrijfwijze. Veel vaker dan

in het Nederlands. Dat is nog maar één probleem. Want ook het omgekeerde is vaker aan de orde: dat dezelfde lettercombinaties in verschillende woorden heel anders worden uitgesproken. Bough, through, dough, enough, cough, bought, borough, hiccough. Het lijkt of er geen logica in te vinden is.

Vastlopen in die vreemde talen

Ook Wouter tobt met de onregelmatigheden van de Engelse taal. Hij zit in de brugklas havo-vwo en wil later naar de Hotelschool. Wouters moeder klopte aan bij dyslexiebehandelaar

“Hoe kan het graan nou in een vliegtuig vallen?”, vroeg mijn zoon

Terwijl veel leerlingen met dyslexie juist op dit onderdeel extra oefening nodig hebben

Marzenka Rolak, die direct snapte wat er aan de hand is. Zij weet dat leerlingen met dyslexie in de brugklas vrij snel vastlopen met de vreemde talen. Zij schrijft dat toe aan het feit dat er in de onderwijsmethoden nauwelijks aandacht is voor de oefening van de letter-klankkoppelingen. Terwijl veel leerlingen met dyslexie juist op dit onderdeel extra oefening nodig hebben. Zij krijgen die koppeling tussen een klank en een schriftteken nou eenmaal zeer moeizaam aangeleerd. De inprentingstrategieën waar de meeste methoden voor het aanleren van moderne vreemde talen mee werken, zijn voor hen vaak niet voldoende.

Marzenka gaat daarom met Wouter aan de slag met het aanleren van klank-tekenkoppelingen, regelstrategieën en de uitzonderingen daarop. Ze gaat Wouter helpen de structuur te doorzien van de opbouw van de taal, zodat hij daar houvast aan kan ontnemen. Het is een voordeel als de leerling al op de basisschool remedial teaching heeft gehad en daar geleerd heeft wat zulke regel- en luisterstrategieën inhouden. De meeste leerlingen die de basisschool verlaten hebben daar geen idee van, maar lezen en spellen de woorden intuïtief al goed. Bij Wouter en zijn dyslectische maatjes blijven de woordbeelden helaas niet zo goed hangen. Zij moeten leren beredeneren waarom iets op een bepaalde

manier wordt geschreven. En dat lukt ze best goed. Het kost alleen wel extra energie.

De ouders leren het eerst!

Taalkundige Ans van Berkel en Rinie Hoeks, docent Engels herkenden de problemen van brugklasleerlingen met dyslexie ook. In samenwerking met Balans begonnen ze jaren geleden met cursussen waarin ze ouders van leerlingen met dyslexie die naar de brugklas gaan, helpen zich vast voor te bereiden om hun kinderen te kunnen helpen met de talen. In de cursussen krijgen ouders uitleg over de verschillende spellingcategorieën in het Engels en de strategieën om kinderen te helpen met het aanleren van woordjes. Ook wordt er voorlichting gegeven over de diverse methoden en hulpmiddelen en wordt de becijfering besproken. Daarbij komen niet alleen de aloude schoendoos- of flapmethode* aan de orde, maar ook het gebruik van de computerprogramma's voor het overhoren van woordjes. Zoals WRTS of 'Overhoor jezelf.'

Kwartet, bingo en puzzels

Van Berkel en Hoeks ontwikkelden het 'Opstap-programma', waarmee leerlingen in de hoogste klassen van het basisonderwijs alvast op een speelse manier vertrouwd raken met de nieuwe taal. Met behulp van spelletjes als kwartet, bingo

Met dyslexie 10-0 achter

Wouter van Willegen (met dyslexie) heeft op de basisschool een goede les gehad. Zijn leraar raadde hem aan het leren lezen en spellen te zien als een voetbalwedstrijd waarin je met 10-0 achter staat. Je moet dan keihard werken om de achterstand in te halen. "Zo leer je dat je met dyslexie ook extra hard moet werken", vertelt Wouter. Hij kan alle leerlingen met dyslexie aanraden zo te denken. "Het is fijn als je

geholpen wordt, maar in principe moet je het toch allemaal zelf doen. Dan kan je je maar beter instellen op hard werken. Als je maar een manier vindt die voor jou werkt, dan moet je verder oefenen en oefenen." Wouter werkt nu met het computerprogramma Kurzweil. Hij is blij dat hij nu een manier gevonden heeft om het Engels beter onder de knie te krijgen. Zijn laatste cijfer was een 7.4!

Nieuw dyslexieprotocol voor het VO

Begin volgend jaar verschijnt het nieuwe protocol dyslexie voor het voortgezet onderwijs. Judith Bekebrede is een van de auteurs van de herziene oude versie uit 2004. De eerste versie werd destijds ontwikkeld om scholen voor voortgezet onderwijs te ondersteunen bij de begeleiding van dyslectische leerlingen en ze tegelijkertijd een leidraad te bieden voor het opstellen, uitvoeren en evalueren van hun dyslexiebeleid. Veranderingen in theorie en praktijk tijdens de afgelopen jaren maakten de herziening noodzakelijk. Tegelijkertijd is het volgens Bekebrede een kans om de (vak) docenten nog beter ondersteuning te bieden.

In het nieuwe protocol zijn de losse vakkaternen uit 2008 en 2009 geïntegreerd. Er zijn onder meer aparte hoofdstukken over de sociaal-emotionele en pedagogisch-didactische ondersteuning in de lessen. En er zijn hoofdstukken met vakspecifieke ondersteuning voor de docenten Nederlands en de moderne vreemde talen. Eveneens is er een model opgenomen waarmee een keuze kan worden gemaakt voor ondersteunende technologie. Het nieuwe protocol wordt tijdens de NOT (januari 2013, vakbeurs voor onderwijs) gelanceerd. Meer informatie? www.balansdigitaal.nl

Met deze woorden worden leerlingen alvast bewust van de spelling

en puzzels worden de belangrijkste schrijfwijzen en spellingspatronen van het Engels bewust gemaakt. Er wordt gewerkt met de zogenaamde 'bastaardwoorden' of 'leenwoorden'. Dit zijn Engelse woorden die wij in onze taal hebben overgenomen. Voorbeelden daarvan zijn: flat, tank, jazz, caravan, enzovoort.

Met deze woorden worden leerlingen alvast bewust van de spelling. Andere woorden die in het opstapprogramma gebruikt worden zijn de zogenaamde EIBO-woorden (woorden die een kind in het basisonderwijs moet hebben gehad om een goede start te maken in het voortgezet onderwijs) die voorkomen in alle leergangen

Engels voor het basisonderwijs. Het voordeel van bastaard- en EIBO-woorden is dat alleen de spelling nieuw is, maar de leerling al wel de betekenis en de uitspraak van de woorden kent. Als het opstapboekje is doorgewerkt, heeft de leerling niet alleen geoefend met de belangrijkste spellingen, maar heeft hij ook kennis gemaakt met inprentingstechnieken. •

OPROEP

Is uw brugklasser ook al achter met vreemde talen? Hoe gaat de school ermee om? En hoe pakt u dat aan? Mail uw reactie naar redactie@balansdigitaal.nl
